

SLOVENSKÁ INŠPEKCIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA INŠPEKTORÁT ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA BRATISLAVA

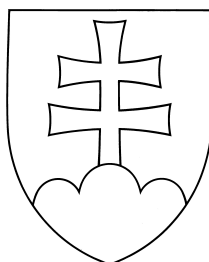
Jeséniova 17, 83101 Bratislava

Číslo spisu

8391102022/9674-39279

Bratislava

09. 11. 2022

ROZHODNUTIE

Popis konania / Účastníci konania

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava (ďalej len „inšpekcia“), ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov podľa § 7 ods. 1 písm. b) a § 9 písm. c) a písm. d) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019 Z. z.“) a podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov vydáva toto rozhodnutie:

Výrok

I.

podľa § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 150/2019 Z. z. ukladá účastníkovi konania

Slovenský rybársky zväz
Andreja Kmeťa 314/20
010 55 Žilina
IČO 00178209

za porušenie ustanovenia § 3 ods. 4 zákona č. 150/2019 Z. z. tým, že neprijal opatrenie na zamedzenie šírenia invázneho nepôvodného druhu živočícha rak červený (*Procambarus clarkii*), (ďalej len „rak“), ktorého neodstraňoval z Čepčianskeho potoka, ďalej len „potok“ (rybársky revír č. 3-4480-6-1 Turiec č. 2), z parcely C 1249, k. ú. Turčianske Teplice (súčasť parcely E 347/2, k. ú. Turčianske Teplice)

pokutu vo výške 200,- eur, slovom dvesto eur.

Pokutu je potrebné zaplatiť podľa § 47 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov a § 21 ods. 9 zákona č. 150/2019 Z. z. do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia na účet: SK 09 8180 0000 0070 0021 4051, swiftová adresa banky: SPSRSKBA, konštantný symbol: 1118, špecifický symbol: 00178209, variabilný symbol: 8391102022. Názov a adresa príjemcu prevodu: Environmentálny fond, Nevädzová 5, 821 01 Bratislava.

II.

podľa § 21 ods. 8 zákona č. 150/2019 Z. z. v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. nariaďuje vykonať opatrenia na zabezpečenie plnenia povinností vyplývajúcej z § 3 ods. 4 zákona č. 150/2019 Z. z. tým, že:

- bude odstraňovať a pravidelne monitorovať výskyt raka v potoku, na parcele C 1249, k. ú. Turčianske Teplice (súčasť parcely E 347/2, k. ú. Turčianske Teplice) a bude sa starať o rybársky revír tak, aby sa zamedzilo šíreniu raka smerom po prúde toku potoka. V prípade zistenia výskytu raka aj v iných častiach potoka ho bude odstraňovať

spôsobom uvedeným vo vyhláske č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázy nepôvodných druhov (ďalej len „vyhláska č. 450/2019 Z. z.“).

Odôvodnenie

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava, odbor inšpekcie biologickej bezpečnosti vykonala dňa 12.07.2022 štátny dozor na základe doručeného podnetu, ktorý bol zameraný na dodržiavanie ustanovení zákona č. 150/2019 Z. z. a vyhlásky č. 450/2019 Z. z.. Podávateľ podnetu okrem iného uviedol, že pri výpuste odpadovej vody z chovu v kanáli pri hangári na odchov akváriových rybičiek vyteká z prevádzky teplá voda do voľného recipientu odkiaľ sa môžu šíriť raky do prírodných regiónov Turca.

Ide o parcelu C 1249, k. ú. Turčianske Teplice (súčasť parcely E 347/2, k. ú. Turčianske Teplice) v potoku, ktorý patrí k rybárskemu revíru Turiec č. 2, revír č. 3-4480-6-1, a má ho pridelený na obhospodarovanie Slovenský rybársky zväz (ďalej len „SRZ“) – jeho organizačná zložka MO SRZ Turčianske Teplice.

Vykonaným štátnym dozorom a vizuálnou ohliadkou časti parcely potoka inšpekcia zaznamenala prítomnosť invázneho raka (uhynutý aj živý jedinec ukrývajúci sa v bahne).

SRZ v zmysle § 3 ods. 4 zákona č. 150/2019 Z. z. vyplývajú povinnosti odstraňovania invázy nepôvodných druhov, ktoré sú rybami. Za ryby považuje zákon č. 216/2018 Z. z. o rybárstve aj bentické bezstavovce žijúce vo vode, čo sú raky.

Okrem SRZ vykonala inšpekcia aj štátny dozor so spoločnosťou Petra-Aqua.sk, s. r. o., ktorá sídli v tesnej blízkosti potoka. V spoločnosti Petra-Aqua.sk, s. r. o. sa chovajú sladkovodné akváriové rybičky. Chov rakov ani iných živočíchov nebol potvrdený.

Dňa 21.07.2022 bol vypracovaný Protokol o vykonaní štátneho dozoru RZ č. 8211/36/2022-25888/2022 (ďalej len „protokol“). Protokol bol elektronicky, prostredníctvom ÚPVS, zaslaný SRZ na oboznámenie sa – Oboznámenie s protokolom č. 8211/36/2022-25999/2022 zo dňa 22.07.2022. SRZ sa s protokolom oboznámil dňa 25.07.2022, pričom bola určená lehota 10 dní na vyjadrenie sa ku zisteniam štátneho dozoru uvedeným v protokole.

Ku zisteniam štátneho dozoru sa SRZ v stanovenej lehote vyjadril listom – Vyjadrenie k protokolu RZ č. 8211/36/2022-25888/2022, č. 1026/609/22-OIERR zo dňa 02.08.2022 (ďalej len „vyjadrenie“). Vyjadrenie bolo inšpekcii doručené dňa 04.08.2022, RZ č. 27510/2022.

Vo vyjadrení SRZ uviedol, že sa dištancujete od zavlečenia raka do rybárskeho revíru Čepčiansky potok svojou hospodárskou činnosťou. SRZ zarybňuje potok výlučne násadou pstruha potočného odchovaného v umelých podmienkach, kde neprichádza do úvahy výskyt akýchkoľvek iných živočíchov. Ichtyologickými prieskumami v rybárskom revíri Turiec č. 2 SRZ doposiaľ nezaznamenal výskyt tohto raka, ani iného invázneho druhu živočicha. Na základe týchto skutočností SRZ nemohol vykonať opatrenia na zamedzenie ich šírenia, ani viesť ich evidenciu. SRZ má záujem zistenú situáciu vyriešiť a v zmysle vyhlásky č. 450/2019 Z. z. odstráni raky z potoka. V spolupráci so Štátnou ochranou prírody SR budú raky správne identifikované a odstránené budú len jedince invázy nepôvodných druhov. SRZ žiada inšpekciu o riadne prešetrenie vzniknutej situácie a zistenie pôvodcu zavlečenia raka červeného.

Inšpekcia sa ku vyjadreniu následne vyjadrila – Neopodstatnenosť námietok k vyjadreniu k protokolu a oznámenie o skončení štátneho dozoru, č. 8211/36/2022-27543/2022 zo dňa 05.08.2022, ktoré bolo SRZ doručené elektronicky, prostredníctvom ÚPVS, dňa 08.08.2022. Inšpekcia nikde v protokole neuviedla, že SRZ zaviedol raka do rybárskeho revíru, avšak SRZ vyplývajú v zmysle zákona č. 150/2019 Z. z. povinnosti vo vzťahu k invázy nepôvodných druhov, ktoré sú rybami, a problematikou invázy nepôvodných druhov sa zaoberá aj zákon č. 216/2018 Z. z. o rybárstve. Nevedomosť o existencii invázy nepôvodných druhov v potoku nezbavuje SRZ zodpovednosti za ich odstránenie. Inšpekcia tiež SRZ uviedla, že nevie preukázateľne zistiť kto a kedy spôsobil zavedenie raka do životného prostredia. V spoločnosti Petra-Aqua.sk, s. r. o. sa chovajú akváriové ryby, pričom zamestnanci Petra-Aqua.sk, s. r. o. inšpekcii uviedli, cit.: „Raky sa na prevádzke Turč. Teplice ani skladovo nezdržujú“. Inšpekcia v závere dodala, že berie na vedomie snahu SRZ vyriešiť danú situáciu.

Inšpekcia oznámila účastníkovi konania začatie správneho konania o správnom delikte a vo veci nariadenia opatrení v súlade s § 18 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov, § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 150/2019 Z. z. a § 21 ods. 8 zákona č. 150/2019 Z. z. Oznámením o začatí správneho konania o správnom delikte

a o nariadení opatrení na nápravu č. 9674/36/2022-32725/2022 zo dňa 22.09.2022 (ďalej len „oznámenie“), ktoré bolo SRZ doručené elektronicky, prostredníctvom ÚPVS dňa 05.10.2022. V súlade s § 33 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov inšpekcia dala účastníkovi konania možnosť pred vydaním rozhodnutia oboznámiť sa s podkladmi rozhodnutia nahliadnutím do administratívneho spisu č. 8211/2022 a č. 9674/2022, v sídle inšpekcie v lehote do 15 dní odo dňa doručenia oznámenia a v rovnakom čase mal účastník konania možnosť písomne sa vyjadriť k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie, resp. predložiť ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci. Pretože inšpekcia mala všetky podklady, ktoré poskytovali dostatočný podklad pre spoľahlivé posúdenie veci, nenariadila podľa § 21 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov ústne pojednávanie.

K oznámeniu sa účastník konania v stanovenej lehote vyjadril listom – Odlov invázneho druhu raka červeného na Čepčinskom potoku – situačná správa, č. 1361/812/22-OIERR zo dňa 18.10.2022 (ďalej len „situačná správa“), ktorý bol inšpekcii doručený dňa 20.10.2022 zaevidovaný pod RZ č. 36689/2022.

V situačnej správe účastník konania uviedol, že dňa 13.10.2022 realizoval odlov invázneho druhu raka na potoku pomocou batériového elektrického agregátu Samus 1000 na dvoch lokalitách. Prvá lokalita sa nachádza pri vyústení odpadovej vody z veľkoodchovne akváriových rýb, druhá lokalita sa nachádza približne 2 km od prvej lokality smerom po prúde.

Na prvej lokalite odlovili pracovníci SRZ viac ako 100 ks raka o veľkosti od 1 cm do 10 cm (neskôr zafixované v roztoku formaldehydu). Pri odlove bol zaznamenaný aj výskyt sladkovodných kreviet a rýb rodu *Poecilia*.

Na druhej lokalite pracovníci SRZ nezaznamenali žiadne ryby a raky.

Účastník konania v situačnej správe tvrdí, že rak, krevety a akváriové ryby sa do potoka dostávajú odpadovou vodou z odchovne akváriových rýb, a že tieto organizmy sa nachádzajú výlučne v úseku pod vyústením odpadových vôd. Nepôvodné druhy rýb sú viazané na oteplenu vodu z odchovne, ich výskyt nižšie po toku je nepravdepodobný kvôli postupnému ochladzovaniu vody. Výskyt raka po toku je otáznym, nakoľko SRZ nie je známa jeho biológia.

Účastník konania v situačnej správe uvádza, že potok sezónne vysychá a rozširovanie nepôvodných druhov nižšie po povodí je skôr nepravdepodobné. Lokalitu pri odchovni akváriových rýb je nutné monitorovať pravidelne, a je na mieste predpokladať, že subjekt prevádzkujúci tento chov nemá zabezpečený odtok vody proti ich úniku do okolitého prostredia. Abundancia raka na tejto lokalite bude s vysokou pravdepodobnosťou predstavovať niekoľko tisíc kusov na hektár, zrejme dochádza k jeho samoreprodukcií, väčšina jedincov dosahovala dĺžku 1 – 3 cm.

Účastník konania v závere dodáva, že eliminácia výskytu raka bude problematická a riešenie by malo byť realizované až po zamedzení ich úniku z odchovne akváriových rýb, z ktorej sa tieto druhy preukázateľne rozširujú do voľných vôd.

Stanovisko inšpekcie:

Na verejne dostupnom webovom sídle Štátnej ochrany prírody SR, v časti invázne druhy, <https://www.sopsr.sk/invazne-web/> je popis raka, z ktorého inšpekcia vyberá:

Ohrozuje naše pôvodné raky a môže mať vplyv aj na diverzitu a abundanciu ostatných makrofytov, bezstavovcov a obojživelníkov, nachádzajúcich sa na tej istej lokalite (potravný konkurent, prenáša račí mor, hľbí nory, zakaľuje vodu, akumuluje ťažké kovy, vyžiera rastliny). Žije v rôznych typoch biotopov – mokrade, priehradách, zavlažovacie systémy, pomaly tečúce vody, nevyhýba sa ani slanámu prostrediu, je prispôsobený životu v sezónne zaplavovaných oblastiach. Ide o teplomilný druh, avšak môže prežiť aj v zamrzajúcich vodách (napr. v Anglicku). Druh sa v zajatí dožíva 4 rokov, vo voľnej prírode väčšinou 12-18 mesiacov. Má vysokú rozmnožovaciu schopnosť (600 vajíčok v jednej znáške, niekedy aj dve generácie do roka). Je všežravec a loví v noci.

Dňa 30.06.2022 vykonala inšpekcia na základe uvedeného podnetu štátny dozor v chovni akváriových rýb spoločnosti Petra-Aqua.sk, s. r. o.. Štátny dozor inšpekcia vopred písomne ani telefonicky spoločnosti Petra-Aqua.sk, s. r. o. z dôvodu možného zmarenia účelu kontroly neoznámila. V chovni, v hangári, spoločnosti Petra-Aqua.sk, s. r. o. inšpekcia zaznamenala iba prítomnosť sladkovodných akváriových rýb. Chov rakov, ani iných živočíchov sa nepotvrdil. Živočíchy určené na expedíciu k zákazníkom boli zabalené v sáčkoch a umiestnené v uzatvorených polystyrénových boxoch. Zamestnanci spoločnosti Petra-Aqua.sk, s. r. o. mali vedomosť o problematike invázných druhov, a že ich chov a predaj je v zmysle zákona č. 150/2019 Z. z. zakázaný. Zamestnanci spoločnosti Petra-Aqua.sk, s. r. o. tiež inšpekcii písomne uviedli, cit.: „Raky sa na prevádzke Turč. Teplice ani skladovo nezdržujú“. Z uvedeného vyplýva, že v čase štátneho dozoru (30.06.2022) spoločnosť Petra-Aqua.sk, s. r. o. v chovni neuskladňovala ani nechovala invázne raky, pretože ich chov a predaj je zakázaný.

Inšpekcia nevie s určitou dokázať kto, kedy a z akého dôvodu spôsobil zavedenie týchto rakov do životného prostredia. V neposlednom rade treba uviesť, že potok nie je oplotený a je dobre verejnosti dostupný. Aj z toho dôvodu nemožno bez jasných dôkazov viniť spoločnosť Petra-Aqua.sk, s. r. o. zo zavlečenia invázných rakov do životného prostredia.

Dňa 12.07.2022 vykonala inšpekcia štátny dozor aj so SRZ, ktorý je prostredníctvom organizačnej zložky MO SRZ Turčianske Teplice obhospodarovateľom rybárskeho revíru Turiec č. 2, revír č. 3-4480-6-1. Účastník konania túto skutočnosť nepoprel. Pod tento revír spadá aj Čepčiansky potok, v ktorom boli nájdené invázne raky.

V § 3 ods. 4 zákona č. 150/2019 Z. z. je uvedené, že užívateľ rybárskeho revíru a osoba vykonávajúca hospodársky chov rýb majú povinnosti podľa odseku 3 vo vzťahu k inváznym nepôvodným druhom uvedeným v národnom zozname alebo v zozname EÚ, ktoré sú rybami (ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 150/2019 Z. z. sa vzťahuje na užívateľa poľovného revíru, ktorý je povinný odstraňovať odchytom alebo usmrtením invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname alebo v zozname EÚ, ktoré sú zverou, vykonávať opatrenia na zamedzenie ich šírenia, viesť evidenciu o nájdených jedincoch a o ulovených jedincoch a oznamovať údaje z tejto evidencie Štátnej ochrane prírody SR).

Definícia rýb je uvedená v § 2 ods. 2 písm. a) zákona č. 216/2018 Z. z. o rybárstve: ryby sú vodné stavovce dýchajúce žiabrami a kruhoustnice vo všetkých vývojových štádiách a planktonické bezstavovce alebo bentické bezstavovce žijúce vo vode. Raky sú bentické bezstavovce žijúce vo vode.

Účastník konania v situačnej správe uviedol, že abundancia raka na tejto lokalite bude s vysokou pravdepodobnosťou predstavovať niekoľko tisíc kusov na hektár. S týmto tvrdením sa inšpekcia stotožňuje, pretože aj na webovom sídle Štátnej ochrany prírody je uvedené, že tento rak dokáže zniesť až 600 vajčiek v jednej znáške a niekedy aj dve generácie do roka. Rak je teplomilný druh, ale dokáže prežiť aj zimu. Počas dňa sa prevažne ukrýva v bahne.

Rak je zapísaný v zozname invázných nepôvodných druhov živočíchov vzbudzujúcich obavy EÚ vydaný vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 2016/1141 z 13. júla 2016, ktorým sa prijíma zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Únie podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014 (Ú. v. EÚ L 189, 14.07.2016) v platnom znení. Kompletný zoznam invázných nepôvodných druhov možno nájsť vo vyhláske č. 450/2019 Z. z..

Odstraňovanie invázných druhov sa musí uskutočňovať v súlade s vyhláškou č. 450/2019 Z. z. Podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov živočíchov sú uvedené v Prílohe č. 1 k vyhláske č. 450/2019 Z. z.. Spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných živočíchov závisia od jednotlivých taxónov, pričom je potrebné prednostne použiť selektívne metódy.

Rak sa v zmysle vyhlášky č. 450/2019 Z. z. odstraňuje nasledovným spôsobom: pri odchYTE, usmrtení a nakladaní s jedincami, vrátane ich využitia ako krmivo, je potrebné postupovať v súlade so zákonom č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR č. 381/2018 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 216/2018 Z. z. o rybárstve.

Účastník konania je povinný predložiť inšpekcii písomnú správu o splnení opatrení podľa § 16 ods. 18 zákona č. 150/2019 Z. z. do desiatich pracovných dní od ich vykonania, a to listinne na adresu Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava, Jeséniova 17, 831 01 Bratislava alebo elektronicky prostredníctvom schránky ÚPVS.

Problematiku nepôvodných živočíchov – odlovených kreviet a rýb rodu Poecilia rieši zákon č. 150/2019 Z. z..

Za protiprávne konanie právnickej osoby podľa § 21 ods. 3 zákona č. 150/2019 Z. z. inšpekcia môže uložiť pokutu do 15 000 eur. Inšpekcia zhodnotila všetky dôkazy zistené počas výkonu štátneho dozoru ako aj závažnosť a rozsah protiprávneho konania a okolností, ktoré viedli k protiprávnemu konaniu a zohľadnila ich vo výške pokuty. Výška uloženej pokuty 200 eur je primeraná a zohľadňuje aj skutočnosť, že už samotné odstraňovanie invázných rakov je problematické a finančne nákladné. Inšpekcia pri ukladaní pokuty prihliadala aj na skutočnosť, že sankcia má spĺňať preventívnu i represívnu funkciu. Na to, aby sankcia plnila svoju preventívnu funkciu jej výška musí byť stanovená tak, aby sa účastník konania do budúcnosti vyvaroval porušeniu zákonných ustanovení.

Inšpekcia berie na vedomie, že účastník konania mal ihneď po upozornení inšpekcie záujem riešiť problematiku invázných druhov na danej lokalite aj v spolupráci so zoológmi Správy Národného parku Veľká Fatra so sídlom v Martine.

Účastník konania začal s postupným odstraňovaním invázneho raka z potoka, pričom dňa 13.10.2022 odlovil viac než 100 ks prevažne mladých jedincov o dĺžke 1 až 3 cm. Je preto zrejmé, že sa v potoku vyskytuje stabilná populácia raka. Jednorazový odlov rakov je nepostačujúci a z dôvodu vysokej reprodukčnej schopnosti ho bude potrebné opakovane odstraňovať z danej lokality. Pri jeho odchyte a nakladaní je potrebné riadiť sa vyhláškou č. 450/2019 Z. z.. Odlovené jedince je neprípustné vypustiť späť do prírody.

Účastník konania uviedol, že invázne raky žijú najmä pri výpusti odpadovej vody chovne akváriových rýb, a vo vzdialenosti 2 km od tejto lokality nebola potvrdená ich prítomnosť. Je možné, že z dôvodu sezónneho vysychania potoka sa rak nerozšíril ďalej v smere po jeho toku a neobsadil ďalšie lokality. Bude potrebné, aby to účastník konania aj naďalej monitoroval, a v prípade zistenia výskytu raka aj v iných častiach potoka bude potrebné prijať opatrenia na zabránenie jeho šírenia na nové lokality.

Účastníkovi konania vyplývajú povinnosti v odstraňovaní invázných rýb priamo zo zákona č. 150/2019 Z. z.. Problematika invázných druhov nie je účastníkovi konania neznáma, nakoľko je zahrnutá aj v zákone č. 216/2018 Z. z. o rybárstve.

Invázne druhy živočíchov majú potenciál sa rýchlo šíriť, majú negatívny vplyv na populácie našich pôvodných druhov a ich biotopov. Tieto živočíchy sa nachádzajú mimo svojho prirodzeného areálu rozšírenia, ktoré sú v novom prostredí konkurenčne silnejšie, väčšinou nemajú prirodzených nepriateľov a častokrát sú prenášačmi rôznych chorôb, proti ktorým sú väčšinou samé imúnne. Bez účinných kontrolných opatrení sa bude miera invázie a s ňou spojené riziká pre našu prírodu ešte viac zvyšovať.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu podľa § 53 a § 54 zákona č. 71/1976 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov možno podať na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania. Ak toto rozhodnutie po vyčerpaní prípustných riadnych opravných prostriedkov nadobudne právoplatnosť, jeho zákonnosť môže byť preskúmaná súdom.

Bc. Ing. Vladimír Poliak
riaditeľ

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky orgánom verejnej moci

IČO: 00156906 Sufix: 10001

Doručuje sa

Slovenský rybársky zväz, Rada Žilina, Andreja Kmeťa 20, 01055 Žilina, Slovenská republika

Na vedomie

(po nadobudnutí právoplatnosti)

1. Ministerstvo životného prostredia, Sekcia ochrany prírody a biodiverzity, Odbor ochrany biodiverzity a krajiny, Námestie Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava
2. Environmentálny fond, Nevädzová 5, 821 01 Bratislava
3. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Tajovského 28B, 974 01 Banská Bystrica